

**ÚSTAVNOPRÁVNE ASPEKTY ZOHLADNENIA KRIMINÁLNEJ MINULOSTI PRI
ROZHODOVANÍ O PODMIENEČNOM PREPUSTENÍ**

I. Nie je konfliktom so zákazom dvojitého postihu (res iudicata) podľa čl. 50 ods. 5 ústavy, čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a § 2 ods. 8, § 11 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, ak súd pri posudzovaní splnenia materiálnej podmienky podmiennečného prepustenia spočívajúcej v možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, zohľadní recidívu (najmä úmyselnej a druhovo rovnorodej) trestnej činnosti, skorší výkon trestu (trestov) odňatia slobody, spáchanie ďalšieho trestného činu v skúšobnej dobe určenej pri skoršom, pôvodne podmiennečnom odsúdení alebo pri podmiennečnom prepustení týkajúcom sa trestu (jeho zvyšku), ktorý odsúdený vykonáva, alebo spáchanie trestného činu, za ktorý je odsúdený aktuálne vo výkone trestu v skúšobnej dobe určenej pri skoršom podmiennečnom odsúdení alebo podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Ide totiž o skutočnosti, ktoré očakávanie vedenia riadneho života v budúcnosti nevyhnutne kauzálne (aj keď nie výlučne) podmieňujú. Nepripustná (podľa okolností prípadu až v rovine ústavnej neudržateľnosti) by bola len výlučná absolutizácia samotného (vykonávaného) odsúdenia (nemožno podmiennečne prepustiť len preto, lebo odsúdený spáchal to, za čo bol uznaný za vinného konkrétnym rozsudkom).

II. Ak nie je v kontexte popísanom v predchádzajúcom bode splnená (v textuálnej chronológii druhá) zákonná podmienka možnosti vedenia riadneho života v budúcnosti, nie je v obsahovej spojitosti (prekrytí) splnená (bez ohľadu na dobré správanie odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody) ani prvá materiálna podmienka podmiennečného prepustenia (§ 66 Trestného zákona v návetí), a to v jej podstatnom, obsahovo vyúsťujúcom prvku „polepšenie“. Polepšenie možno preukázať, len ak je v čase rozhodovania súdu dostatočne podložená prognóza vedenia riadneho života odsúdeného v budúcnosti; správanie odsúdeného vo výkone trestu však môže k (pozitívnemu alebo negatívnemu) posúdeniu takej prognózy výrazne prispieť.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 511/2023 z 11. októbra 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duřu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **R. B.** proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tos 58/2023-52 z 11. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavnému súdu bola 11. augusta 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 50 ods. 5 ústavy a čl. 40 ods. 5 listiny, právom na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s právom na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Tos 58/2023-52 z 11. mája 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Malacky č. k. 3 T 96/2013 z 5. septembra 2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 To 131/2013 zo 16. decembra 2014 odsúdený pre zločin skrátene dane a poistného podľa § 276 ods. 1, 4 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon účinného v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov so zaradením do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Sťažovateľ po výkone príslušnej doby trestu odňatia slobody požiadal 10. júna 2021 o podmieňané prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o ktorom rozhodol Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“) svojím uznesením č. k. 8 Pp 32/2021 z 28. júla 2021 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 Tos 141/2021 z 28. októbra 2021 tak, že ju zamietol. Sťažovateľ 28. októbra 2022 zopakoval svoju žiadosť o podmieňané prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorej okresný súd svojím uznesením č. k. 35 PP 44/2022-36 z 22. decembra 2022 vyhovel a sťažovateľa podmieňane prepustil z výkonu trestu odňatia slobody, pričom mu určil skúšobnú dobu v trvaní 5 rokov s probačným dohľadom v trvaní 2 rokov a povinnosť spočívajúcu v príkaze zamestnať sa alebo sa preukázateľne uchádzať o zamestnanie. Krajský súd uznesením č. k. 6 Tos 58/2023-52 z 11. mája 2023 sťažnosťou prokurátora napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 35 PP 44/2022-36 z 22. decembra 2022 zrušil a podľa § 66 ods. 1 písm. b), ods. 2 Trestného zákona sám rozhodol tak, že návrh sťažovateľa na podmieňané prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody zamietol.

3. Sťažovateľ napadnutému uzneseniu krajského súdu vytkol to, že (i) absolutizuje jeho trestnú minulosť, *„pričom bagatelizuje hodnotenie riaditeľa UVTOS, ako aj neprikladá žiaden význam zmenám v mojom správaní, charakteru spáchanej trestnej činnosti pre ktorú odsúdený vykonáva trest odňatia slobody, ako aj na ústav v ktorom sa trest vykonáva a ani na ostatné podmienky stanovené zákonom,* (ii) *tým, že zrušil uznesenie okresného súdu a vo veci rozhodol a to z diametrálne odlišným záverom ako bolo pôvodné uznesenie, bolo mne znemožnené účinne sa brániť proti skutočnostiam vedúcim k týmto záverom, a tým my bolo krajským súdom odopreté právo na obhajobu“*, a (iii) poukazom na vlastné predošlé rozhodnutie o jeho žiadosti o podmieňané prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a konštatovaním o pretrvávajúcich rozhodných skutočnostiach spočívajúcich v predošliach odsúdeniach *„dáva predpoklad, že... každú moju ďalšiu žiadosť o podmieňané prepustenie*

zamietne, nakoľko skutočnosť že už som bol v minulosti 8x súdne trestaný a bola mi už raz daná šanca povedie vždy k záveru, že v budúcnosti nepovediem riadny život.“

4. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva podľa článku 46 ods. 1 a článku 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 36 ods. 1 a článku 40 ods. 5 Listiny základných ľudských práv a slobôd, ako aj práv podľa článku 5, článku 6 ods. 1 a článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené.

Uznesenie Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 6Tos/58/2023 - 52 zo dňa 11. mája 2023 sa zrušuje a vec.

Krajský súd v Trnave je povinný zaplatiť trovy ustanovenému právnenému zástupcovi sťažovateľa.“

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

II.1. Relevantná právna úprava:

5. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (rovnako tak aj čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

7. Podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona súd môže odsúdeného podmieniene prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a b) ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmieniene trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmieniene trestu odňatia slobody. Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmieniennom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

II.2. Ústavnoprávne východiská všeobecne:

8. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov v rámci im zverených kompetencií legislatívne vymedzených. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou

medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. Zároveň každý má teda právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06) alebo závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

10. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; Hiro Balani proti Španielsku z 9. 12. 1994, séria A, č. 303B; Georgiadis proti Grécku z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku z 19. 2. 1998). Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

11. Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

12. Aj v konaní o žiadosti odsúdeného o podmienené prepustenie sú sudy povinné svoje rozhodnutia riadne, presvedčivo a logicky odôvodniť. Ako Ústavný súd Českej republiky už v náleze č. k. III. ÚS 611/2000 z 22. marca 2001 pripomenul, v konaní treba opatriť dostatok aktuálnych skutkových podkladov, z ktorých je možné s čo najvyššou mierou pravdepodobnosti usúdiť, či a prípadne nakoľko doterajší výkon trestu splnil u odsúdeného svoj predpokladaný účel, hoci vzhľadom na povahu veci bude úsudok súdu v tomto smere vždy ohrozený istým stupňom rizika nesprávnosti.

13. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú.

II.3. Napadnuté uznesenie krajského súdu:

14. Krajský súd v napadnutom uznesení vo vzťahu k tretej podmienke podmieneného prepustenia na slobodu z výkonu trestu odňatia slobody vo všeobecnej rovine konštatoval, že „... na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody neexistuje právny nárok, daný postup je na mieste len v tom prípade, ak vzhľadom ku všetkým okolnostiam, ktoré môžu mať v tomto smere význam, je odôvodnený predpoklad, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život a že tu nie je pre spoločnosť riziko recidívy, pričom takou okolnosťou je aj predchádzajúci spôsob života odsúdeného. Pri rozhodovaní o podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody treba vždy zhodnotiť osobu odsúdeného a celý jeho doterajší život, vrátane jeho správania pred spáchaním trestného činu, správania, ktoré viedlo k jeho spáchaniu ako aj správania vo výkone trestu odňatia slobody. Tieto okolnosti pritom nemožno hodnotiť izolovane, ale je nutné ich posudzovať vo vzájomných súvislostiach. Očakávania správania sa odsúdeného v budúcnosti je možné vyvodiť z objektívnych okolností, ktoré sa už stali a ktoré musí súd logicky vyhodnotiť. Ohľadne správania sa odsúdeného v budúcnosti súd pri rozhodovaní o podmienenom prepustení vyvodzuje iba predpoklady a očakávania, pretože logicky nemôže vedieť, čo sa v budúcnosti skutočne stane. Správanie sa odsúdeného v minulosti má v tomto prípade rozhodujúci význam pri určení pravdepodobnosti jeho správania sa v budúcnosti. Samotnou okolnosťou, ktorá má nepochybne veľký význam, je teda predchádzajúci spôsob života odsúdeného, vrátane jeho prípadnej trestnej činnosti, pričom pozitívna prognóza budúceho správania sa odsúdeného je nutným predpokladom pre rozhodnutie o podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Posúdenie otázky prípadnej recidívy je svojím spôsobom vždy len predpokladom vysloveným s väčšou či menšou mierou pravdepodobnosti, pričom súd je vždy odkázaný na objektívne okolnosti, medzi ktoré je nutné považovať aj doterajšie sklony odsúdeného k páchaniu trestnej činnosti. Súd môže pri hodnotení osoby odsúdeného prizerať na skutočnosť, že sa v minulosti dopustil trestných činov a z toho vyvodiť príslušné závery z hľadiska jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom a možnosti jeho nápravy a polepšenia.“.

15. V konkrétnostiach poukazom na svoje predošlé uznesenie č. k. 5 Tos 141/2021 z 28. októbra 2021 zhrnul, že „opakované páchanie trestnej činnosti odsúdeným zdôrazňujúc, že odsúdený už bol v minulosti súdne trestaný (má 8 záznamov) a trestnú činnosť začal páchať už ako mladistvý, že odsúdenému bol rozhodnutím Okresného súdu Bratislava 4, pracovisko Malacky z 25. januára 2005, sp. zn. MA 3T/82/04 uložený trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov a 6 mesiacov, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia (neskôr mu bol zmenený spôsob výkonu trestu odňatia slobody a bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia), z ktorého výkonu bol uznesením Okresného súdu Trnava z 30. januára 2008, sp. zn. 5PP/125/2007, podmienené prepustený so skúšobnou dobou na 4 roky, ktorá mu plynula do 30. januára 2012, ďalej že počas plynutia skúšobnej doby 25. januára 2010 sa odsúdený opakovane dopustil ďalšej trestnej činnosti, za ktorú bol rozsudkom Okresného súdu Malacky z 5. septembra 2013, sp. zn. 3T/96/2013 odsúdený, za čo mu bol uložený nepodmienený trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov, ktorý momentálne vykonáva, čo svedčí o neúčelnosti dovtedy uložených trestov a že uložením predchádzajúcich trestov

odňatia slobody s podmieneným odkladom ako aj jeho podmieneným prepustením bola odsúdenému opakovane daná možnosť preukázať polepšenie a nápravu, avšak túto možnosť odsúdený nevyužil a opätovne sa dopustil trestnej činnosti, za ktorú bol aj odsúdený, pričom v páchaní trestnej činnosti pokračoval aj počas plynutia skúšobnej doby, teda existencie hrozby premeny uloženého trestu na trest nepodmienečný, pričom páchanie trestnej činnosti nie je u odsúdeného len jednorazovým vybočením zo spôsobu jeho riadne vedeného života, ale ide o osobu, ktorá opakovane pácha trestnú činnosť, z ktorých skutočností vyplývajú vážne a dôvodné pochybnosti o tom. Či možno od odsúdeného v súčasnosti, teda krátko po splnení formálnej podmienky na podmienené prepustenie, očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.“

16. V závere krajský súd v napadnutom uznesení uzavrel, že „Napriek tomu, že od uvedeného rozhodnutia uplynul cca, rok a pol, sa podľa názoru krajského súdu na vyššie uvedených záveroch doposiaľ nič zásadné nezmenilo. Záver z celkového zhodnotenia osoby odsúdeného a jeho doterajšieho života podľa názoru krajského súdu naďalej neumožňuje objektívnemu pozorovateľovi v súčasnosti prijať pozitívnu prognózu jeho budúceho správania, teda prognózu vedenia života v súlade s právnymi, etickými a morálnymi normami spoločnosti. Inak vyjadrené, naďalej nie je možné racionálne prezumovať, že u odsúdeného bol doterajším výkonom trestu, ktorým preukázal polepšenie, už v súčasnosti naplnený účel trestu. Uvedené je totiž negované očividným sklonom odsúdeného k páchaniu rôznorodej trestnej činnosti, ktorej sa dosiaľ dopustil už 8-krát, pričom k zmene jeho postoja nevedli ani doposiaľ vykonané tresty, čo nasvedčuje tomu, že si z predchádzajúcich odsúdení nevzal potrebné ponaučenie, ktoré by ho primálo k tomu, aby sa už ďalej nedopúšťal trestnej činnosti a aby viedol riadny život. Aktuálne preto v jeho prípade podľa názoru krajského súdu naďalej prevažuje legitímna potreba ochrany spoločnosti pred ním ako páchatelom trestnej činnosti.“

II.4. Posúdenie napadnutého uznesenia krajského súdu z hľadiska namietaného porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny:

17. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta porušenie viacerých článkov ústavy, ktoré však nemajú vecnú súvislosť s rozhodovaním o jeho žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Na vec sťažovateľa sa vecne vzťahuje len ním uvádzaný čl. 46 ods. 1 ústavy (v širšom aj v spojení s čl. 50 ods. 5 ústavy) a čl. 36 ods. 1 listiny (v širšom aj v spojení s čl. 40 ods. 5 listiny), z hľadiska garancií z nich vyplývajúcich ústavný súd preskúma napadnuté uznesenie krajského súdu.

18. Ústavný súd na úvod pripomína, že z ústavy nevyplýva základné právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovené (III. ÚS 355/2021). Posúdenie splnenia zákonných podmienok podmieneného prepustenia je vecou sudcovskej úvahy. Uvedenému nasvedčuje aj samotná formulácia § 66 ods. 1 Trestného zákona, v zmysle ktorého súd *môže* odsúdeného podmienené prepustiť na slobodu, ak sú na to splnené tam uvedené podmienky.

19. Ústavný súd by ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) mal v zásade rešpektovať rozhodnutie všeobecného súdu o žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Je však povolaný zasiahnuť, ak je výklad všeobecných súdov

výrazom zjavného faktického omylu či logického excesu, čím vybočuje zo zásad spravodlivého procesu a je tak prejavom svojvôle (pozri nálezy Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 715/04 z 1. decembra 2005 a č. k. I. ÚS 2201/16 z 3. januára 2017).

20. Pokiaľ ide o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ústavný súd už judikoval, že jeho zmysel nie je v tom, aby za dobré správanie bol odsúdený automaticky podmiennečne prepustený po uplynutí stanovenej doby bez zreteľa na účel trestu. Je potrebné vziať do úvahy i samotný účel trestu, ktorý obsahuje viac komponentov, na ktoré súdy pri svojom rozhodovaní musia prihliadať. Podstatou ich úvah je potom v konečnom dôsledku dôvodnosť predpokladu, že odsúdený povedie v budúcnosti i na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy. Pokiaľ všeobecný súd prihliadol na okolnosť, že nie je zabezpečená podmienka budúceho riadneho života sťažovateľa, je to výlučne iba vecou jeho uváženia, ak dospel k záveru, že doterajší výkon trestu odňatia slobody neodstránil charakterové vlastnosti, ktoré sťažovateľa viedli k páchaniu závažnej trestnej činnosti (IV. ÚS 53/08, I. ÚS 605/2014, I. ÚS 489/2020, I. ÚS 36/2022). Inými slovami, nariadenie podmiennečného prepustenia z výkonu trestu je namieste vtedy, ak už k náprave, resp. k dosiahnutiu účelu trestu došlo a ďalší pobyt odsúdeného vo výkone trestu nie je nutný, pričom možno vzhľadom na všetky relevantné okolnosti predpokladať, že odsúdený povedie aj na slobode riadny život (nálezy Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 2201/16 z 3. januára 2017 a tam citovaná odborná literatúra).

21. Východiskom na posudzovanie splnenia podmienok na podmiennečné prepustenie je teda hodnotenie, či došlo ku skutočnému polepšeniu a k náprave odsúdeného, lebo práve náprava odsúdeného najefektívnejšie vedie k ochrane spoločnosti, teda k naplneniu účelu trestného práva v spoločnosti (nálezy Ústavného súdu Českej republiky č. k. IV. ÚS 463/97 z 23. apríla 1998, č. k. IV. ÚS 144/05 z 29. augusta 2005 či č. k. III. ÚS 68/04 z 9. júna 2005).

22. Aj z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody odsúdený nemá automatický nárok. K podmiennečnému prepusteniu odsúdeného môže súd pristúpiť len vtedy, ak vykonané dokazovanie vedie k spoľahlivému záveru, že u odsúdeného boli splnené zákonom ustanovené podmienky, a to formálneho, ako aj materiálneho charakteru. Formálnou podmienkou podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je vykonanie zákonom stanovenej časti uloženého trestu. Materiálnymi podmienkami je potrebné rozumieť v prvom rade preukázanie polepšenia odsúdeného a v druhom rade preukázanie skutočnosti, že je možné od odsúdeného dôvodne očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život (4 Urtos 6/2019, 4 Urtos 3/2020).

23. Východisko právneho posúdenia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti spočíva v zhodnotení úvah krajského súdu, ktoré ho viedli k splneniu či nespĺneniu materiálnych podmienok podmieňujúcich jeho podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Posúdenie prvej materiálnej podmienky nebolo vo vecnej súvislosti dotknutej problematiky (polepšenie odsúdeného a s tým spojené očakávanie ďalšieho vedenia riadneho života) skúmané izolovane, podstatné pre záver o zamietnutí žiadosti sťažovateľa bolo v tomto kontexte posúdenie druhej materiálnej podmienky (ktorá musí byť splnená kumulatívne), teda prognózy riadneho života odsúdeného na slobode. Pri jej skúmaní krajský súd dospel

k záveru, že ju sťažovateľ nespĺňa, pričom uložený trest plní už len funkciu ochrannú, neplní funkciu resocializačnú v spojení s individuálnou prevenciou, a preto je potrebné, aby sťažovateľ vykonal celú dĺžku uloženého trestu odňatia slobody. Krajský súd vychádzal pri svojich úvahách nielen z počtu právoplatných odsúdení sťažovateľa, jeho mnohonásobnej rôznorodnej recidívy spočívajúcej v páchaní úmyselnej trestnej činnosti, ale aj z osobnostnej rezignácie sťažovateľa na nápravu, ktorej exemplárnym príkladom je páchanie trestnej činnosti aj počas doby podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu v predchádzajúcej trestnej veci. Všetky tieto skutočnosti v ich kumulatívnom pôsobení nepreukazovali polepšenie/nápravu sťažovateľa, a teda neposkytovali v rozumnej miere odôvodnený predpoklad vedenia riadneho života sťažovateľom v čase po jeho „predčasnom“ prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, ale, naopak, podporovali záver o potrebe preferencie preventívnej funkcie výkonu trestu odňatia slobody. Dôsledkom uvedeného záveru je teda krajským súdom vyslovený právny názor o redukcii účelu uloženého trestu odňatia slobody len na funkciu ochrannú. Možno teda uzavrieť, že sťažovateľ nepreukázal a súd nezistil, resp. nemohol konštatovať odôvodnenosť sťažovateľom podanej žiadosti v časti splnenia druhej materiálnej podmienky, ktorej súčasné splnenie zákon prikazuje všeobecným súdom pre pozitívne rozhodnutie o návrhu podľa § 66 Trestného zákona.

24. Nie je konfliktom so zákazom dvojitého postihu (*res iudicata*) podľa čl. 50 ods. 5 ústavy, čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a § 2 ods. 8, § 11 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, ak súd pri posudzovaní splnenia materiálnej podmienky podmieneného prepustenia spočívajúcej v možnosti očakávať, že odsúdený v budúcnosti povedie riadny život, zohľadní recidívu (najmä úmyselnej a druhovo rovnorodej) trestnej činnosti, skorší výkon trestu (trestov) odňatia slobody, spáchanie ďalšieho trestného činu v skúšobnej dobe určenej pri skoršom, pôvodne podmienenom odsúdení alebo pri podmienenom prepustení týkajúcom sa trestu (jeho zvyšku), ktorý odsúdený vykonáva, alebo spáchanie trestného činu, za ktorý je odsúdený aktuálne vo výkone trestu v skúšobnej dobe určenej pri skoršom podmienenom odsúdení alebo podmienenom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Ide totiž o skutočnosti, ktoré očakávanie vedenia riadneho života v budúcnosti nevyhnutne kauzálne (aj keď nie výlučne) podmieňujú a netýkajú sa len samotného trestného činu konštatovaného predmetným odsúdením, ale dominantne externých okolností páchania trestnej činnosti pred dotknutým odsúdením alebo po ňom, a to v relevantnom zákonnom kontexte, pričom súd musí hodnotiť splnenie takej podmienky obligatórne (samozrejme, s adekvátnym odrazom v odôvodnení svojho rozhodnutia, teda nielen mechanickým odkazom na kriminálnu minulosť odsúdeného – k tomu pozri I. ÚS 36/2022). Nepripustná (podľa okolností prípadu až v rovine ústavnej neudržateľnosti) by bola len výlučná absolutizácia samotného odsúdenia (bez prítomnosti súvislostí uvedených v predchádzajúcej vete), ktorého by sa taká úvaha týkala s vyústením do negatívneho záveru pre možnosť podmieneného prepustenia odsúdeného (nemožno podmienenčne prepustiť len preto, lebo odsúdený spáchal to, za čo bol uznaný za vinného konkrétnym rozsudkom).

25. Ak nie je v kontexte popísanom v predchádzajúcom bode splnená (v textuálnej chronológii druhá) zákonná podmienka možnosti vedenia riadneho života v budúcnosti, nie je v obsahovej spojitosti (prekrytí) splnená (a to ani v prípade dobrého správania odsúdeného

vo výkone trestu odňatia slobody) prvá materiálna podmienka podmieneného prepustenia (§ 66 Trestného zákona v návetí), a to v jej podstatnom, obsahovo vyúsťujúcom prvku „polepšenie“. Polepšenie možno preukázať, len ak je v čase rozhodovania súdu dostatočne podložená prognóza vedenia riadneho života odsúdeného v budúcnosti; správanie odsúdeného vo výkone trestu však môže k (pozitívnemu alebo negatívnemu) posúdeniu takej prognózy výrazne prispieť.

26. V konečnom dôsledku neobstojí ani námietka nemožnosti obrany proti opačnému, pre sťažovateľa nepriaznivému rozhodnutiu krajského súdu (oproti ním preskúmanému rozhodnutiu okresného súdu), keďže sťažovateľ mal možnosť vyjadriť sa k dôvodom sťažnosti prokurátora podanej v jeho neprospech, čo aj písomným podaním využil (bod 9 napadnutého uznesenia krajského súdu).

27. S ohľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť pre porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 50 ods. 5 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny v spojení s čl. 40 ods. 5 listiny ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

II.5. K ostatným sťažovateľom označeným článkom ústavy:

28. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namietal porušenie aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ ide o aplikáciu sťažovateľom označeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v krátkosti konštatuje, že toto ustanovenie dohovoru sa na prípad sťažovateľa *ratione materiae* neaplikuje, keďže v konaní o žiadosti o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody sa nerozhoduje o „trestnom obvinení“ a ani o „občianskych právach alebo záväzkoch“ sťažovateľa v zmysle čl. 6 dohovoru (pozri rozhodnutie o neprijateľnosti vo veci H. A. proti Rakúsku zo 7. 5. 1990, sťažnosť č. 16266/90). Článok 6 dohovoru sa teda zásadne nevzťahuje na vykonávacie konanie a na mnohé rozhodnutia v ňom urobené [napr. podmienené prepustenie, nariadenie výkonu podmienenčne odloženého trestu, zaradenie odsúdeného do určitej kategórie alebo do určitého ústavu, konanie o milosti atď. (REPÍK, B. *Ludské práva v súdnom konaní*. Bratislava : MANZ, 1999, s. 62 – 63.)]. Z tohto vyplýva, že v danom prípade nejde o typ súdneho konania spadajúceho pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, v dôsledku čoho absentuje vecná súvislosť medzi namietaným porušením práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením krajského súdu. K rovnakému záveru ústavný súd dospel aj pri posúdení sťažovateľom len formálne označeného čl. 5 dohovoru (bez jeho ďalšej bližšej špecifikácie).

29. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namietal aj porušenie čl. 13 dohovoru, z ktorého vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby právo akcesorickej (druhotnej alebo sekundárnej) povahy na účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (III. ÚS 38/05, II. ÚS 99/2011). Ústavný súd odkazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (*Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu* z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje

iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013, I. ÚS 241/2019). V súvislosti so skutočnosťou, že sťažovateľova kľúčová argumentácia spadajúca pod čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny bola ústavným súdom vyhodnotená ako zjavne neopodstatnená, nezostalo žiadne právo, v spojení s ktorým mohol sťažovateľ namietať porušenie čl. 13 dohovoru, a preto napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľovho práva podľa čl. 13 dohovoru. Možno dodať, že účinným prostriedkom nápravy je aj konanie o ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom, ktorý však môže byť úspešný len vtedy, ak je sťažnosť vecne dôvodná.

30. Ústavný súd odmieta aj túto časť sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

II.6. K návrhu sťažovateľa na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

31. Sťažovateľ požiadal v konaní o svojej ústavnej sťažnosti o ustanovenie právneho zástupcu ústavným súdom.

32. Navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, možno ustanoviť právneho zástupcu za kumulatívneho splnenia dvoch podmienok, a to (1) ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a (2) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

33. Z dôvodu odmietnutia sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde sťažovateľ nepreukázal splnenie druhej podmienky, a to opodstatnenosť podanej ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v tomto konaní nevyhovел (bod 2 výroku tohto uznesenia).

34. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa (zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie) v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.